

NEKAJ MISLI O NOVIH VIDEOKASETAH

Tatjana Ferjan

V sestavku želim prikazati didaktično vlogo novih videokaset Podnebje v Evropi, Podnebje v Severni Ameriki in Plimovanje, ki so izšle v slovenskem prevodu (D. Črv Štepec, 1997). Prva in druga videokaseta razložita dejavnike, ki vplivajo na podnebje ter predstavita regionalne razlike v podnebjih in možnosti življenja v določenem podnebnem območju, videokaseta Plimovanje pa razloži nastanek plime in oseke ter njuno delovanje in posledice, hkrati pa je nazorno prikazan človekov boj s tem pojavom.

Vsaka videokaseta, ki ima dve komponenti, vsebinsko in metodično, pomeni prikaz določenega pojava, procesa, pokrajine, torej zamenjuje neposredno opazovanje v prostoru. Na njej je lahko pojav bolje prikazan kot v naravi (na primer gibanje zračnih mas ali preplavljanje umetnih nasipov pri visoki plim), tako da je ob tem razlaga lahko nazornejša.

Glede na vsebino je kaseti o podnebjju mogoče uporabiti pri:

- regionalni geografiji Evrope in Amerike ob predstavitvi podnebja,
- regionalni geografiji posameznih manjših enot, na primer ob predstavitvi podnebja držav,
- regionalni geografiji ob primerjanju podnebij v različnih državah,
- splošni geografiji ob obravnavi podnebja,
- splošni geografiji ob obravnavi kmetijstva ali gozdarstva, kjer so primerni posamezni odlomki.

Kaseto o plimovanju je možno uporabiti pri:

- splošni geografiji ob obravnavi plimovanja,
- splošni geografiji ob obravnavi tipov obal,
- regionalni geografiji ob obravnavi Nemčije.

Didaktična vrednost kaset je odvisna od načina pristopa in funkcije uporabe. Važno je, kdaj uporabimo kaseto v učnem delu, in zakaj. To je odvisno od kompleksne zasnove predstavitve določene vsebine in se veže z načinom obdelave. Seveda so didaktični pristopi obvezni sestavni del vsebinske predstavitve.

Didaktični pristopi so zelo različni. Osnovne oblike dela s kasetami potekajo med učno uro. Vodilo so poznavanje vsebine, dodajanje vsebine in motivacija. V uvodu uporabimo kaseto za osnovno spoznavanje problema, ki ga bomo obravnavali. S tem dosežemo večje zanimanje učencev na začetku, hkrati pa bo snov bolj zanimiva tudi v osrednjem delu.

Primerov, kako ob obravnavi uporabimo kaseto, je veliko. Možnosti so:

- najprej ogled kasete in nato razlaga,
- najprej razložimo snov, nato pogledamo kaseto, da učenci spoznajo problem še bolj podrobno oziroma ugotovijo bistvo,
- po ogledu učenci odgovorijo na postavljena vprašanja in sami razložijo kaseto.

Kaseto lahko uporabimo tudi pri ponavljanju, ko se učenci seznaniijo še z neznanimi problemi v že znani snovi.

H kasetam lahko pristopimo tudi na bolj zahteven način. Od učenca zahtevamo primerjavo podnebij in s tem razvijamo raziskovalno učenje. Učenci že imajo znanje o podnebnih tipih. Na tej osnovi ugotavljajo podnebne podobnosti celin. Ob tem se jim vtisnejo v spomin posebnosti podnebja Severne Amerike in Evrope. S prejšnjimi znanji jih povežemo v celoto.

Zanimiva je problemska ura ob kaseti Plimovanje, boj človeka z morjem. Učenci že poznajo značilnosti plimovanja in jih ponovijo ob prikazu kasete. Izpostavijo problem, kako se človek postavi v bran morju. Učenci po ogledu razložijo življenje ljudi sredi morja in ob njem ter težak boj z morjem, zlasti premagovanje visoke plime. Vidijo uspešne rešitve problemov in neuspešen boj z njimi. Učenci analizirajo kaseto, izpostavijo bistven problem, svoje prejšnje znanje povežejo z novim in podajo zaključke.

Znanje, pridobljeno z videokasetami, je trdnjše. Opazovanje pojavov omogoča boljše razumevanje, poznavanje, jasno predstavo in pomnjenje, zato je uspešnost pouka večja, kot če učimo brez njih, saj je znanje učencev večje.

Mislím, da so kasete, ki sem jih na različne načine uporabila pri pouku, zanimiv in uporaben pripomoček za popestritev ur in poglobljeno razmišljanje.

**PRVI TABOR ŠTUDENTSKE SEKCIJE
LJUBLJANSKEGA GEOGRAFSKEGA
DRUŠTVA – VILENICA '97**
Matija Zorn

Študentska sekcija Ljubljanskega geografskega društva (ŠSLGD) je med 22. in 26. 7. 1997 organizirala svoj prvi tabor za študente geografije. Za kraj dogajanja je bil izbran »klasični Kras«, ime tabora pa je bilo »Vilenca '97«, saj je udeležencem zele-

nica pred vhodom v jamo Vilenica služila kot mesto za taborjenje.

Za strokovno plat tabora so poskrbeli povabljeni predavatelji: dr. Peter Habič, dolgoletni upravnik Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni, Mauro Hrvatinić z Geografskega inštituta AM ZRC SAZU, dr. Darko Ogrin z Oddelka za geografijo FF in Tomaž Zorman z javnega zavoda Park Škocjanske jame, ki so udeležence vodili po terenu in jim skušali približati površinske in podzemeljske kraške oblike ter družbenogeografske razmere na Krasu.

Od petih dni sta bila prvi in del petega dneva namenjena pravemu terenskemu delu, ostali dnevi pa so bili posvečeni terenskim ogledom in predavanjem.

Prvi dan je tabor potekal na visoki kraški planoti Trnovskega gozda pod vodstvom dr. Darka Ogrina in je bil bolj klimatogeografsko in vegetacijsko-geografsko obarvan. Tu se namreč stikata celinsko podnebje osrednje Slovenije in submediteransko podnebje jugozahodne Slovenije, poseben pečat pa pokrajini daje burja. Trnovski gozd je tudi območje, kjer se stikata dve fitogeografski območji: submediteransko in srednjeevropsko.

Tabor se je začel na Sinjem vrhu (1002 m), ki spada med območja Trnovskega gozda, ki so burji najbolj izpostavljena. Burja zaradi svoje moči, pogostosti in stalne smeri povzroča različne stopnje deformiranosti drevja. Kot študijsko območje smo izbrali okolico Otlice, kjer smo razdeljeni v skupine kartirali razprostranjenost zaradi vetra različno deformiranih dreves. Stopnjo deformacije smo ugotavljali po pripravljenih lestvicah. Na tej osnovi smo sklepali o moči vetra. S pomočjo kompasa smo določali tudi smer deformacije in tako ugotovili smer burje. Izdelali smo karto, iz katere je bilo razvidno, da je prevladujoč veter iz severovzhoda oziroma severa, saj je bila smer deformacij jugozahod do jug. Drugi del dneva smo posvetili ogledu inverzne razporeditve rastlinstva v Smrekovi dragi in terenskemu delu pri Veliki ledeni jami v Paradani, ki je primer mražišča s stalno temperaturno inverzijo. Temperaturna razlika med vrhom vrtače je poleti lahko 20°C in več, čeprav je višinska razlika le okrog 50 m. S pomočjo višinomera in termometra smo spremljali spremembe v temperaturi in vegetaciji od vhoda v jamo do vrha vrtače. Na podlagi dobljenih podatkov smo izdelali temperaturni prerez za temperature na 5 cm in na 1,5 m nad tlemi.

Drugi dan smo si pod vodstvom Tomaža Zorman in Maura Hrvatinića ogledali bodočo »Kraško uč-

no pot« Jamarskega društva Sežana, in sicer daljšo različico, ki bo potekala v širši okolici jame Vilenice in Lipice in bo predstavila predvsem površinske oblike krasa od škavnic in mikrožlebičev do kraških miz, pa tudi vegetacijo Krasa in jame. Učna pot bo tako popestrila turistično ponudbo jame Vilenice in bo šolam in drugim omogočila, da se seznanijo z kraškimi površinskimi oblikami. Problem, s katerim se srečujejo pri ureditvi te poti, je veliko ogozdovanje Krasa, zato je dosti kraških in antropogenih oblik, na primer pastirska zavetišča iz kamnja, že zakril gozd.

Tretji dan je bil pod vodstvom Maura Hrvatinića posvečen geomorfologiji Krasa, nekaj pozornosti pa smo posvetili tudi ostankom iz 1. svetovne vojne, predvsem kavernam. Ogled smo začeli na najvišjem vrhu Krasa Trstelju (643 m), in ga nadaljevali po Brestoviškem ali Velikem Dolu proti Sežani in Divači, kjer smo si ogledali udornico Risnik, »fantomsko« udornico Radvanj, vhoda v Kačno in Divačko jamo, udornico in jami Bukovnik in Trhlovcu.

Četrti dan tabora smo si pod vodstvom Tomaža Zorman ogledali regijski park Škocjanske jame (Veliko in Malo Dolino, Kapnik pri Divači, dihalnike), ki pokriva 418 ha, pozneje pa tudi jamo Vilenico, ki slovi po svoji izredni zasiganosti. Dan je bil namenjen tudi ogledu flišnih Brkinov in brkinskega stičnega krasa, kjer je niz slepih dolin, na primer Odolina, oziroma 17 ponikajočih potokov.

Peti, zadnji dan je vodstvo po terenu prevzel dr. Peter Habič, s katerim smo si najprej ogledali bodočo »Malo kraško učno pot« Jamarskega društva Sežana, ki poteka v neposredni bližini jame Vilenice. Naslednja točka pa je bilo gradbišče bodoče avtoceste od Opčin do Sežane, saj avtoceste trenutno predstavljajo največji antropogeni poseg v kraško pokrajino. Po drugi strani pa ti posegi dajo dosti novih informacij o kraškem površju, saj vseki cest odprejo kraško površje oziroma ustvarijo prerez, ki ga sicer ne bi mogli videti. Z dr. Habičem smo se posvetili tudi družbeni geografiji krasa. Ogledali smo si kraško vas Kosovelje, ki leži med Dutovljami in Komnom, in v vasi izvedli anketo. Drugi del dneva je bil posvečen iskanju kavern in ogledu jam, ki so bile predelane v kaverne.

Za uspešno izvedbo prvega tabora ŠSLGD se zahvaljuje vsem predavateljem, ki so bili pripravljeni prevzeti vodstvo po Krasu, posebej pa Tomažu Zormanu iz Javnega zavoda Park Škocjanske jame, ki nam je omogočil bivanje ob jami Vilenica in nam je stalno stal ob strani.